

Belarusian Collegium

HOMO HISTORICUS 2016

The Annual of Anthropological History

Edited by Aliaksandr Smalianchuk,
Doctor in History

Беларускі калегіум

HOMO HISTORICUS 2016

Гадавік антрапалагічнай гісторыі

Пад рэдакцыяй
доктара гістарычных навук Аляксандра Смаленчука

ISSN 2424-5216

ISSN 2424-5224 (Online)

Рэдактар
доктар гістарычных навук Аляксандр Смалянчук

Рэцэнзенты:
доктар гістарычных навук Захар Шыбека, Універсітэт у Тэль-Авіве;
доктар Рымантас Мікніс, Інстытут гісторыі Літвы (Вільня);
доктар гістарычных навук Аляксандр Краўцэвіч, Варшаўскі ўніверсітэт;
доктар хабілітаваны Ганна Энгелькінг, Інстытут славістыкі
Польскай акадэміі навук (Варшава)

Homo Historicus 2016. Гадавік антрапалагічнай гісторыі / пад. рэд.
Аляксандра Смаленчука. – Вільня: Беларускі калегіум, 2016. – 222 с.

Homo Historicus 2016 працягвае традыцыі трох першых тамоў (2008, 2009 і 2012 гг.) з іх арыентацыяй на пашырэнне антрапалагічнага стылю мыслення ў аналізе мінулага. Большасць апублікаваных матэрыялаў датычыць феномену памяці ў самым шырокім яго разуменні.

ЗМЕСТ

Прадмова (А. Смалянчук).....	8
Introduction.....	8

ГІСТОРЫЯ І АНТРАПАЛОГІЯ HISTORY AND ANTHROPOLOGY

ВОЛЬГА ІВАНОВА (Менск)

Архівісты vs гісторыкі ў канструяванні архіваў і памяці	12
---	----

- VOLHA IVANOVA (MINSK)
Archivists versus historians in the construction of archives and memory..... 12

Сяргей Емяльянаў (Менск)

«Полоцкая свабоднасць»: традыцыя гістарычная і гістарыяграфічная.....	23
---	----

- SIARHIEJ JEMIALJANAŪ (MINSK)
"The Polack liberty": tradition in history and tradition in historiography .....

Ігор Кондратьев (Чарнігаў)

Любецка шляхта на службе: від Речі Посполітої до Війська Запорозького	34
---	----

- IGOR KONDRATJEV (CHERNIHIV)
Lyubech gentry on service: from the Polish-Lithuanian Commonwealth
to Zaporozhian Cossack army .....

Сяргей Грунтоў (Менск)

З'яўленне могілак. Рэформа месцаў пахавання на беларускіх землях канца XVIII – пачатку XIX ст. у антрапалагічнай перспектыве.....	45
--	----

- SIARHIEJ HRUNTOŪ (MINSK)
Appearance of the cemeteries. Reform of the burial places
in the Belarusian lands in the end of the 18th – start of the 19th centuries
through anthropological perspective .....

Piotr Szymaniec (Wałbrzych)

Troublesome heritage of the Polish-Lithuanian Commonwealth. Polish political thought towards Belarus and other lands of the former Grand Duchy of Lithuania in the era of November Uprising (1830–1831)	57
---	----

- ПЁТР ШЫМАНЕЦ (ВАЛЬБЖЫХ)
Нязручная спадчына Рэчы Паспалітай. Польская палітычная думка
ў дачыненні да Беларусі і іншых краін былога Вялікага Княства Літоўскага
падчас Лістападаўскага паўстання (1830–1831) .....

Вольга Сабалеўская (Гародня)

**Віленскія вышэйшыя навучальныя ўстановы для габрэяў
як сродак трансфармацыі гістарычнай памяці (1847–1918) 69**

- VOLHA SABALIEŪSKAJA (GARODNIA)
Vilnius educational establishments for Jews
as a means of historical memory transformation (1847–1918) 69

Ольга Мастяница (Вильнюс)

**От союзника к конкуренту: восприятие белорусского национального
движения литовским в начале XX века (на примере журнала «Litwa») 79**

- OLGA MASTIANICA (VILNIUS)
From an ally to a competitor: the perception of the Belarusian national
movement by the Lithuanian one at the beginning of the 20th century
(the case of the periodical paper “Litwa”) 79

Людмила Слуцкая (Минск)

**Западный фронт на белорусских землях в годы
Первой мировой войны по воспоминаниям французских офицеров.....97**

- LUDMILA SLUTSKAYA (MINSK)
The Western front on the Belarusian lands
during World War I in the memoirs of French officers 97

Аляксандр Пагарэлы (Варшава)

**Вобраз горада ў дыскурсе беларускага хрысціянска-дэмакратычнага
перыядычнага друку ў міжваенны час.....111**

- ALIAKSANDR PAHARELY (WARSAW)
The image of the city in the discourse
of Belarusian Christian Democratic periodicals of interwar era 111

Леонид Смиловицкий (Тель-Авив)

«Операция 1005» в Беларуси. 1942–1944 гг. Общее и особенное.....139

- LEONID SMILOVITSKY (TEL AVIV)
“Operation 1005” in Belarus in 1942–1944. The general and the particular 139

ВУСНАЯ ГІСТОРЫЯ ORAL HISTORY

Марта Куркоўска-Будзан (Кракаў)

Поспехі і праблемы вуснай гісторыі ў Польшчы 163

- MARTA KURKOWSKA-BUDZAN (KRAKOW)
Success and confusion or some thoughts about oral history in Poland 163

Аляксандр Смалянчук (Варшава)

Трагедыя Халакосту і яго прычыны ў вуснай гісторыі 172

- ALIAKSANDR SMALIANCHUK (WARSAW)

The Holocaust tragedy and its causes in the oral history 172

«Чаму я такім стаў...» Сяргей Пятровіч Яноўскі (1925–2010)

Падрыхтоўка да друку В. Івановай 184

“Why I became the way I am...” From the oral memories of

Siarhiej Piatrovič Janoŭski (1925–2010). The publication was prepared by

Volha Ivanova 184

Звесткі пра аўтараў 216